

УДК 338.32.053.3

М. В. Шашина,

к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства,

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

В. В. Старицька,

студентка кафедри економіки підприємства,

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

M. Shashyna,

PhD, associate professor of the department of economic of enterprise,
National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"

V. Starytska,

Student of the department of economic of enterprise,

National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"

FACTORS OF INFLUENCE ON THE DEVELOPING OF PRODUCTIVE CAPACITY

У даній статті розглянуто основні фактори, що впливають на стійкість і ефективність виробничого потенціалу підприємств рибної промисловості. Запропоновано схему основних факторів виробничого потенціалу, методичний підхід до економічної оцінки впливу складових виробничого потенціалу на його результируючий показник.

This article reviews the main factors that affect the stability and efficiency of the production potential of enterprises fisheries. The scheme of the major factors of productive capacity and methodical approach of its economic estimate of components are proposed.

Ключові слова: виробничий потенціал, потенціал, рибне господарство, фактори впливу.
Key words: production capacity, potential, fisheries, influencing factors.

ВСТУП

Рибне господарство (соціально та стратегічно значуща галузь національної економіки з великим експортним потенціалом) знаходиться в глибокій та затяжній кризі на фоні рибогосподарської галузі світу, яка неухильно розвивається. Вивчення тенденцій, напрямків та передового досвіду розвитку світового господарства є обов'язковою умовою ефективного управління виробничим потенціалом підприємств рибного господарства України, адже на даний час існує проблема ефективності функціонування виробничих підприємств, оптимізації їх діяльності для отримання стійких конкурентних переваг на ринку в довгостроковій перспективі. Враховуючи соціально-економічну і стратегічну значимість підприємств рибогосподарської галузі, як суб'єкта забезпечення продовольчої безпеки країни, набуває актуальності питання формування ефективної

політики розвитку виробничого потенціалу підприємств рибного господарства України.

АНАЛІЗ ПУБЛІКАЦІЙ

Важливість управління виробничим потенціалом підприємств була усвідомлена в розвинених країнах світу, починаючи з епохи індустріального розвитку. Істотний внесок у розробку окремих аспектів проблеми управління виробничим потенціалом підприємств рибного господарства внесли теоретичні праці наступних вчених: М.С. Стасишен, Ю.П. Мазур, Є.П. Губанова, А.М. Москвіна, М.Д. Медников та ін. Однак у вітчизняній науці системна методична основа виробничого потенціалу промислових підприємств, стратегії активізації його використання вимагають подальшого розвитку у зв'язку з новими тенденціями в економіці, разом з цим, важке економічне положення вітчизняних суб'єктів рибогосподарсь-

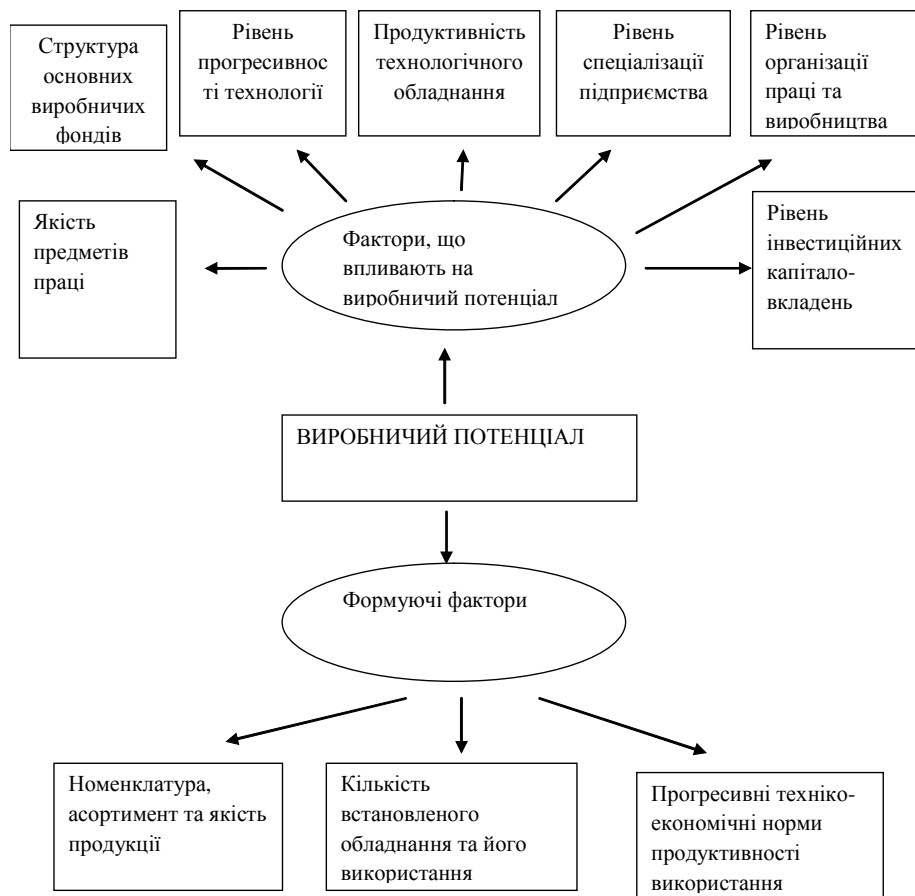

Рис. 1. Фактори впливу на виробничий потенціал підприємства

кої діяльності передбачає подальше дослідження тенденцій та напрямів розвитку виробничого потенціалу саме цієї галузі.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Визначити стан і основні тенденції розвитку процесів господарювання й результатів управління ефективністю використання виробничого потенціалу підприємствами рибного господарства України. Виявити основні фактори впливу на розвиток виробничого потенціалу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Пошук шляхів ефективного управління суб'єктами господарювання полягає в аналізі та оцінці потенціалу розвитку конкретних напрямів їх виробничої діяльності, важливу роль

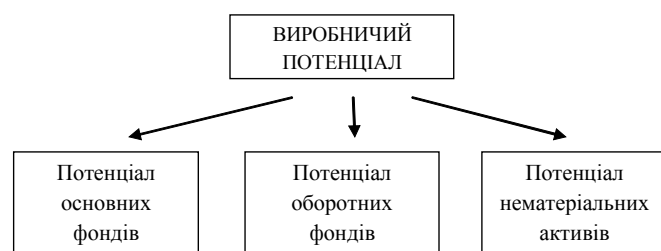

Рис. 2. Структура виробничого потенціалу

в формуванні якої має виробничий потенціал підприємства. Знання якісних характеристик та економічно обґрунтованих умов формування складових виробничого потенціалу визначає ефективність функціонування виробничо-господарської діяльності в цілому.

Виробничий потенціал підприємства є складним поєднанням матеріального, фінансового та інтелектуального елементів. Керувати даною системою необхідно на основі її детальної оцінки за умови визначення факторів формування та впливу (рис. 1) [1, с. 32].

Крім перерахованих факторів, на виробничий потенціал істотно впливає також рівень організації виробництва і праці в допоміжних і обслуговуваних підрозділах — ремонтно-енергетичному, транспортному господарстві.

Об'єктивне визначення та аналіз факторів впливу на виробничий потенціал підприємства дозволяють раціонально планувати обсяг випуску продукції, виявляти можливі резерви розвитку виробництва, обґрунтувати економічну доцільність спеціалізації виробництва та кооперації підприємств, планувати напрям розвитку виробничої потужності підприємства [2, с. 87].

Отже, на даному етапі розвитку підприємств рибної промисловості України було впроваджено Державну цільову програму, яка має підвищити ефективність функціонування виробничого потенціалу підприємств під впливом вищезазначених факторів, що призведе до реструктуризації підприємств рибної промисловості за рахунок модернізації і технічного переозброєння виробництва, інноваційних технологій у діяльності вітчизняного флоту рибної промисловості.

Виконання програми здійснюється в два етапи. На першому етапі (до кінця 2013 р.) здійснювались заходи з розвитку підприємств аквакультури, активізації міжнародної та зовнішньоекономічної діяльності, створення умов для залучення інвестицій та міжнародної технічної допомоги. На другому етапі (2014—2016 рр.) передбачається здійснити заходи з модернізації та

будівництва суден вітчизняного флоту рибної промисловості, забезпечення діяльності оптових ринків продукції рибного господарства, розширення, реконструкції, технічного переоснащення і розвитку морських рибних портів.

Повне виконання основних заходів з підвищення функціонування виробничого потенціалу дозволить довести загальне виробництво і видобуток морських біологічних ресурсів до 375 тис. тонн на рік. Даний напрям розвитку рибного господарства дозволить почати новий етап розвитку галузі, забезпечити її позитивні зрушення і сприятиме стабілізації та нарощуванню виробництва вітчизняної конкурентоспроможної рибної продукції [5].

Для виконання основних положень розвитку підприємств рибного господарства менеджери підприємств координують свої зусилля на формуванні виробничих, маркетингових програм з орієнтацією на вітчизняного споживача. Інноваційні розробки у вирішенні цих проблем будуть відігравати важливу роль.

Визначивши передумови ефективності функціонування виробничого потенціалу підприємств та його структуру (рис. 2), доцільно провести аналіз виробничого потенціалу підприємств-лідерів у виробництві рибопродуктів (табл. 1): СП "Українська східна рибна компанія", ТОВ "Ревега", ТОВ "ISG", ТОВ "Плеяди".

Як можна побачити з даних таблиці 1, виробничий потенціал кожного з даних підприємств має позитивну динаміку щодо зростання. Більш точно це можна обґрунтувати, проаналізувавши вплив найважливіших складових виробничого потенціалу на загальний його показник за допомогою кореляційного аналізу. Розраховані показники наведено в таблиці 2.

З підвищенням попиту на рибну продукцію вітчизняні виробники намагаються підвищити номенклатуру, асортимент та якість виробленої продукції, отже підприємства потребують більшої віддачі від своїх основних фондів. Але обладнання, яке використовується в рибопереробній галузі, є переважно застаріле (рівень зношення 45—70% по аналізованих підприємствах) та неекономічне. Як висновок — мається середня щільність зв'язку значення виробничого потенціалу від потенціалу основних фондів (0,62—0,68).

Потенціал оборотних фондів навпаки має достатньо високу щільність зв'язку з виробничим потенціалом. Це означає, що зазна-

Таблиця 1. Виробничий потенціал лідерів-виробників рибопродуктів

	Виробничий потенціал, тис. грн.			
	ТОВ "Українська східна рибна компанія"	ТОВ "РЕВЕГА"	ТОВ "ISG"	ТОВ "ПЛЕЯДИ"
2009 рік	659 554,47	513 689,82	578351,23	292138,91
2010 рік	720 822,89	562 771,91	601634,52	337682,72
2011 рік	750 159,17	648 162,88	626793,75	366185,6
2012 рік	778 366,92	695 771,91	708562,13	388776,24
2013 рік	783 771,54	711 426,13	735188,39	405662,43

чені підприємства мають значну сукупність предметів праці у вигляді виробничих запасів, незавершеного виробництва, напівфабрикатів власного виготовлення.

Потенціал нематеріальних активів має середню щільність зв'язку із виробничим потенціалом (0,6—0,62) та визначає наявні сукупні можливості підприємства використовувати права на нові та наявні продукти інтелектуальної праці в господарському процесі з метою реалізації корпоративних інтересів на засаді задоволення сукупних потреб.

Отже, підприємства рибної промисловості достатньо наділені ресурсною та сировинною базою, але існує проблема із використанням основних фондів підприємств, які потребують тотального техніко-технологічного переоснащення, підвищення рівня прогресивності технологій. Це все можливе завдяки дотриманню Державної програми розвитку рибного господарства, яка визначає вплив на виробничий потенціал наступних факторів: модернізації обладнання, розширення, реконструкції та технічного переоснащення потужностей, забезпечення розвитку галузевої науки та додаткових інвестицій в галузь. Але в цілому виробничий потенціал підприємств кожного року підвищується та прогнозується позитивна тенденція щодо його зростання (рис. 3) [3].

Таблиця 2. Залежність виробничого потенціалу від структурних складових*

	Залежність виробничого потенціалу від:			
	ТОВ "Українська східна рибна компанія"	ТОВ "РЕВЕГА"	ТОВ "ISG"	ТОВ "ПЛЕЯДИ"
Потенціалу основних фондів	0,667582151	0,6824678	0,623678146	0,646256713
Потенціалу оборотних фондів	0,865558783	0,9875676	0,724587562	0,781356789
Потенціалу нематеріальних активів	0,621079975	0,6026789	0,626867829	0,609025679

* довірчий інтервал знаходиться в межах (0,39; 1,46), отже, розраховані коефіцієнти кореляції є статистично значимі.

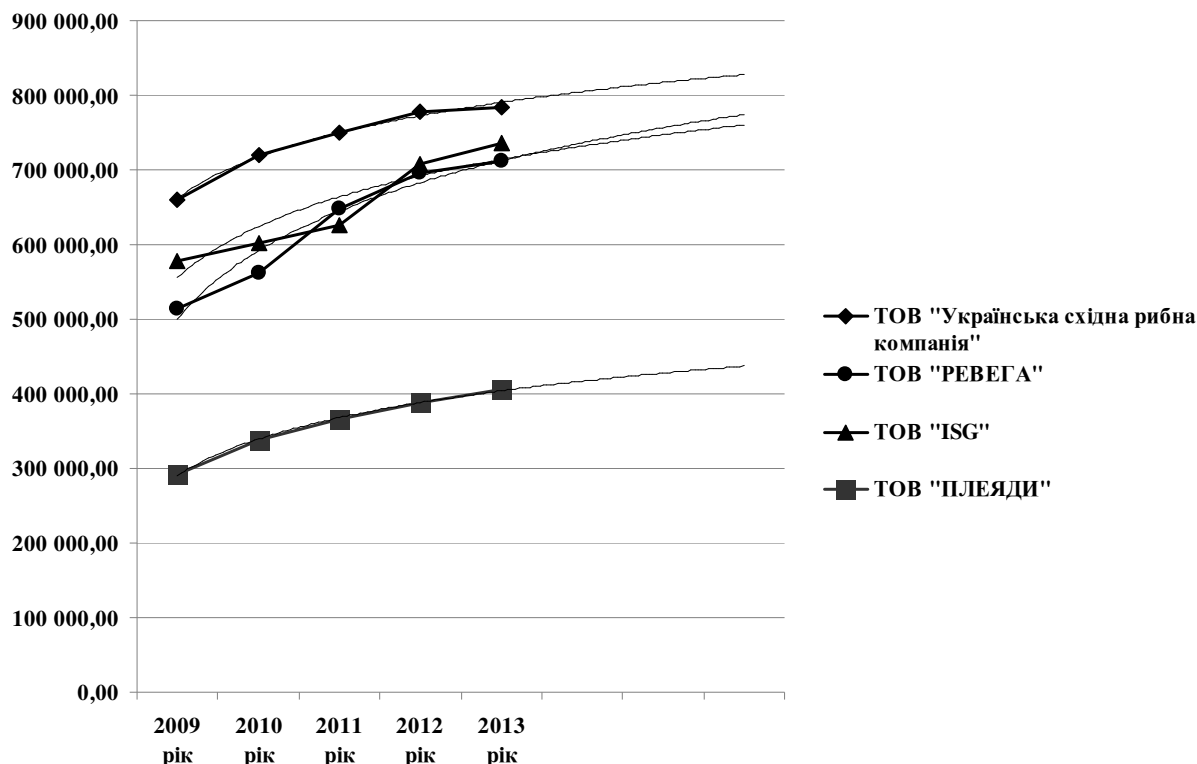

Рис. 3. Динаміка зміни виробничого потенціалу підприємств рибної промисловості

ВИСНОВОК

Причини, які зумовили наявну тенденцію виробничого потенціалу підприємств рибної промисловості до зростання є досить різноманітними. Підвищення ефективності функціонування підприємств рибної вітчизняної індустрії пов'язане із реалізацією державної програми розвитку, яка має на меті здійснення заходів з розвитку підприємств, їх модернізації, активації міжнародної та зовнішньоекономічної діяльності, створення умов для залучення інвестицій та міжнародної технічної допомоги. Але підприємства потребують тотального техніко-технологічного переоснащення, підвищення рівня прогресивності технологій. За допомогою поглибленого впливу таких факторів, як модернізація обладнання, розширення, реконструкція та технічне переоснащення потужностей забезпечиться новий етап розвитку галузі, відбудуться позитивні зрушення в бік стабілізації та нарощування виробництва вітчизняної рибної продукції. Дотримання існуючого плану розвитку дозволить підвищити добування рибних ресурсів до 375 тис. тонн на рік, також планується додаткове створення 5 тис. робочих місць на підприємствах рибного господарства.

Література:

1. Авдеенко В.Н. Промышленно-производственный потенциал предприятия / В.Н. Авдеенко. — М.: Финансы и статистика, 1989. — 240 с.

2. Донец Ю.Ю. Эффективность использования производственного потенциала / Ю.Ю. Донец. — К: Знание, 1984. — 293 с.

3. Державне агенство рибного господарства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу — <http://darg.gov.ua/>

4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу — www.ukrstat.gov.ua

5. Інформаційно-аналітичний бюлетень КМУ [Електронний ресурс]. — Режим доступу — <http://www.info-kmu.com.ua/>

References:

1. Avdeenko, V. N. (1989), Promyshlennoproizvodstvennyj potencial predprijatija [Industrial and production capacity of the enterprise], Finansy i statistika, Moscow, Russia.

2. Donec, Ju. Ju. (1984), Jeffektivnost' ispol'zovaniya proizvodstvennogo potenciala [Efficiency of using the productive capacity], Znanie, Kyiv, Ukraine.

3. State Agency of Fisheries of Ukraine, available at: <http://darg.gov.ua/>

4. The State Statistics Committee of Ukraine, available at: www.ukrstat.gov.ua

5. Information-analytical Bulletin of the Cabinet of Ministers of Ukraine, available at: <http://www.info-kmu.com.ua/>

Стаття надійшла до редакції 15.04.2014 р.